

สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการของคนต่างด้าว

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้บัญญัติสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการของประชาชนไว้ใน มาตรา ๕๘ โดยบัญญัติว่า "บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบข้อมูล หรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชนหรือส่วนได้เสีย อันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ" และได้บัญญัติรับรองไว้เช่นเดียวกันในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๖ บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีสิทธิได้ รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ ในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัย ของประชาชน หรือ ส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๗ มาตรา ๔ บัญญัติว่า ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค บรรดาที่ชนชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทย ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่แล้ว ย่อมได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้

เมื่อสิทธิได้รู้ (Right to Know) ของประชาชน ได้มีการบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๐ และ ๒๕๕๐ จึงถือได้ว่าสิทธิรับรู้เป็นสิทธิที่บรรดาชนชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทย ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่แล้ว ย่อมได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๗ นี้ อันเป็นการรับรองสิทธิในการรับรู้ของประชาชนชาวไทยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ มาตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ เพื่อรองรับสิทธิรับรู้ตามรัฐธรรมนูญอันเป็นกลไกหลักในการเสริมสร้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Democracy) อันมีพระกษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ (Public Participation) ทั้งยังเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบ ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ให้เกิดความโปร่งใสและประชาชนสามารถรับทราบข้อมูลเพื่อปกป้องสิทธิของตนได้ โดยกำหนดหลักการรับรองสิทธิได้รู้ไว้อย่างชัดเจนซึ่งมีหลักการพื้นฐานของการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ๒ ประการ ได้แก่ ๑) ผู้ขอข้อมูลข่าวสารไม่จำเป็นต้องมีส่วนได้เสีย และ ๒) หลักการ “เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น”

สิทธิได้รู้ (Right to Know) ของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นสิทธิโดยชอบธรรมของประชาชนชาวไทยทุกคนเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ แต่เนื่องจากประเทศไทยได้ร่วมลงนามในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๓๕ และเข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญานี้โดยการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ และมีผลบังคับใช้กับไทยเมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายสนับสนุนให้มีการคุ้มครองสิทธิตามกติการะหว่างประเทศดังกล่าวตั้งแต่วางลงนามในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) เพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ดังนั้น พระราชบัญญัติ

ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ จึงได้กำหนดสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของคนต่างด้าวไว้ด้วย ดังปรากฏในคำนิยามในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

โดยพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๔ ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับคนต่างด้าว ดังนี้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“คนต่างด้าว” หมายความว่า บุคคลธรรมดาที่ไม่มีสัญชาติไทยและไม่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย และนิติบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนที่มีทุนเกินกึ่งหนึ่งเป็นของคนต่างด้าว ใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือให้ถือว่าใบหุ้นนั้นคนต่างด้าวเป็นผู้ถือ

(๒) สมาคมที่มีสมาชิกเกินกึ่งหนึ่งเป็นคนต่างด้าว

(๓) สมาคมหรือมูลนิธิที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ของคนต่างด้าว

(๔) นิติบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) หรือนิติบุคคลอื่นใดที่มีผู้จัดการหรือกรรมการเกินกึ่งหนึ่งเป็นคนต่างด้าว

นิติบุคคลตามวรรคหนึ่ง ถ้าเข้าไปเป็นผู้จัดการหรือกรรมการ สมาชิก หรือมีทุนในนิติบุคคลอื่นให้ถือว่าผู้จัดการหรือกรรมการ หรือสมาชิก หรือเจ้าของทุนดังกล่าวเป็นคนต่างด้าว

และได้บัญญัติสิทธิที่จะในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการในการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารของคนต่างด้าวไว้ในมาตรา ๙ วรรคสี่ ดังนี้

มาตรา ๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างน้อยดังต่อไปนี้ไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจสอบได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

(๑) ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน รวมทั้งความเห็นแย้งและคำสั่งที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาวินิจฉัยดังกล่าว

(๒) นโยบายหรือการตีความที่ไม่เข้าข่ายต้องลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา ตามมาตรา ๗ (๔)

(๓) แผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีของปีที่กำลังดำเนินการ

(๔) คู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิหน้าที่ของเอกชน

(๕) สิ่งพิมพ์ที่ได้มีการอ้างอิงถึงตามมาตรา ๗ วรรคสอง

(๖) สัญญาสัมปทาน สัญญาที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือสัญญาว่าร่วมทุนกับเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะ

(๗) มติคณะรัฐมนตรี หรือมติคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมายหรือโดยมติคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ ให้ระบุรายชื่อรายงานทางวิชาการ รายงานข้อเท็จจริง หรือข้อมูลข่าวสารที่นำมาใช้ในการพิจารณาไว้ด้วย

(๘) ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อมูลข่าวสารที่จัดให้ประชาชนเข้าตรวจสอบได้ตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีส่วนที่ต้องห้ามมิให้เปิดเผยตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ อยู่ด้วย ให้ลบหรือตัดทอนหรือทำโดยประการอื่นใดที่ไม่เป็นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้น

บุคคลไม่ว่าจะมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องหรือไม่ก็ตาม ย่อมมีสิทธิเข้าตรวจสอบ ขอสำเนา หรือขอสำเนาที่มีคำรับรองถูกต้องของข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่งได้ ในกรณีที่สมควรหน่วยงานของรัฐ

โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ จะวางหลักเกณฑ์เรียกค่าธรรมเนียมในการนั้นก็ได้ ในการนี้ให้คำนึงถึง การช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยประกอบด้วย ทั้งนี้ เว้นแต่จะมีกฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

คนต่างด้าวจะมีสิทธิตามมาตรา นี้เพียงใดให้เป็นไปตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

นอกจากนี้ในกรณีการขอข้อมูลเฉพาะราย ก็ยังได้มีการบัญญัติสิทธิในการขอข้อมูลเฉพาะราย ในมาตรา ๑๑ วรรคห้าให้นำมาตรา ๙ วรรคสี่มาใช้บังคับโดยอนุโลมด้วย

มาตรา ๑๑ นอกจากข้อมูลข่าวสารของราชการที่ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว หรือที่จัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้แล้ว หรือที่มีการจัดให้ประชาชนได้ค้นคว้าตามมาตรา ๒๖ แล้ว ถ้าบุคคลใดขอข้อมูลข่าวสารอื่นใดของราชการและคำขอของผู้นั้นระบุข้อมูลข่าวสารที่ต้องการในลักษณะที่อาจเข้าใจได้ตามควร ให้หน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบจัดหาข้อมูลข่าวสารนั้นให้แก่ผู้ขอภายในเวลาอันสมควร เว้นแต่ผู้นั้นขอจำนวนมากหรือบ่อยครั้งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

ข้อมูลข่าวสารของราชการใดมีสภาพที่อาจบอบสลายง่าย หน่วยงานของรัฐจะขอขยายเวลา ในการจัดทำให้หรือจะจัดทำสำเนาให้ในสภาพอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ข้อมูลข่าวสารนั้นก็ได้

ข้อมูลข่าวสารของราชการที่หน่วยงานของรัฐจัดให้ตามวรรคหนึ่งต้องเป็นข้อมูลข่าวสาร ที่มีอยู่แล้วในสภาพที่พร้อมจะให้ได้ มิใช่เป็นการต้องไปจัดทำ วิเคราะห์ จำแนก รวบรวม หรือจัดให้มีขึ้นใหม่ เว้นแต่เป็นการแปรสภาพเป็นเอกสารจากข้อมูลข่าวสารที่บันทึกไว้ในระบบการบันทึกภาพหรือเสียง ระบบคอมพิวเตอร์ หรือระบบอื่นใด ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกำหนด แต่ถ้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่ากรณีที่ชอบนั้น มิใช่การแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้า และเป็นเรื่องจำเป็นเพื่อปกป้องสิทธิเสรีภาพสำหรับผู้นั้นหรือเป็น เรื่องที่จะเป็นประโยชน์แก่สาธารณะ หน่วยงานของรัฐจะจัดหาข้อมูลข่าวสารนั้นให้ก็ได้

บทบัญญัติวรรคสามไม่เป็นการห้ามหน่วยงานของรัฐที่จะจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการใด ขึ้นใหม่ ให้แก่ผู้ร้องขอ หากเป็นการสอดคล้องด้วยอำนาจหน้าที่ตามปกติของหน่วยงานของรัฐนั้นอยู่แล้ว

ให้ความความในมาตรา ๙ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับแก่การจัดหาข้อมูล ข่าวสารให้ตามมาตรา นี้ โดยอนุโลม

ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ จะได้บัญญัติรับรองสิทธิ ของบุคคลต่างด้าวในการตรวจดูข่าวสารของราชการไว้ในมาตรา ๙ วรรคสี่ และกรณีการขอข้อมูลเฉพาะราย ตามมาตรา ๑๑ วรรคห้าก็ตาม สิทธิในการตรวจดูข้อมูลและการขอข้อมูลข่าวสารของราชการเฉพาะราย ก็ยังคงเป็นสิทธิของประชาชนชาวไทยโดยเฉพาะ คนต่างด้าวจะมีสิทธิขอตรวจดูข้อมูลและขอข้อมูลข่าวสาร ของราชการเฉพาะรายต้องเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งขณะนี้ยังมีได้มีการตรากฎกระทรวง ในเรื่องดังกล่าว ดังนั้น คนต่างด้าวจึงยังไม่มีสิทธิขอตรวจดูข้อมูลและขอข้อมูลข่าวสารของราชการเฉพาะราย ตามมาตรา ๙ วรรคสี่และมาตรา ๑๑ วรรคห้าแห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ จึงเป็นดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ โดยมีหลักในการพิจารณา ดังนี้

๑) ข้อมูลตามมาตรา ๗ ซึ่งเป็นข้อมูลข่าวสารที่ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาถือว่าเป็น การเปิดเผยโดยทั่วไปแล้ว คนต่างด้าวจึงสามารถขอได้

๒) หากเป็นตรวจดูข้อมูล หรือกรณีการขอข้อมูลอื่น หรือหากเป็นขอข้อมูลเฉพาะราย จะสามารถตรวจดูหรือขอสำเนาได้เฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องหรือเพื่อปกป้องสิทธิของตนเองเท่านั้น โดยคนต่างด้าว อาจใช้สิทธิขอตรวจดูข้อมูลข่าวสารของราชการได้ตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ ทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙¹ โดยมีเงื่อนไขในการขอตรวจดูข้อมูลข่าวสารของราชการ ๒ ประการ คือ

¹ มาตรา ๓๑ คู่กรณีมีสิทธิขอตรวจดูเอกสารที่จำเป็นต่อรู้เพื่อการโต้แย้งหรือชี้แจงหรือป้องกันสิทธิของ ตนได้ แต่ถ้ายังไม่ได้ทำคำสั่งทางปกครองในเรื่องนั้น คู่กรณีไม่มีสิทธิขอตรวจดูเอกสารอันเป็นต้นร่างคำวินิจฉัย

- ๑) คนต่างด้าว^๑นั้นต้องเป็นคู่กรณีตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙^๒
- ๒) เอกสารที่จะขอตรวจดูนั้นจะต้องเป็นเอกสารที่จำเป็นต้องรู้เพื่อโต้แย้งและป้องกันสิทธิตน แต่ถ้ายังไม่ได้ทำคำสั่งทางปกครองในเรื่องนั้น คู่กรณีไม่มีสิทธิขอตรวจดูเอกสารอันเป็นต้นร่างคำวินิจฉัย

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้เคยมีการพิจารณาเปิดเผยข้อมูลให้กับผู้ขอข้อมูลซึ่งเป็นนิติบุคคลต่างด้าวตามนิยามแห่งมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยนิติบุคคลต่างด้าวดังกล่าว ได้มีหนังสือลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๘ แจ้งความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ในการนำส่งภาพร่างแผนผังห้องประชุมรัฐสภาไทยในรูปแบบไฟล์ดิจิทัล ซึ่งผู้ขอข้อมูลแจ้งว่า ผู้ขอข้อมูลเป็นสำนักงานสถาปัตยกรรมที่เพิ่งก่อตั้งได้ไม่นานซึ่งขณะนี้กำลังดำเนินโครงการวิจัยเกี่ยวกับห้องประชุมใหญ่ของรัฐสภาต่าง ๆ การวิจัยนี้เกิดขึ้นด้วยความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีเดลท์ (Delft University) และสถาบันแซนด์เบิร์ก (Sandberg Institute) ณ กรุงอัมสเตอร์ดัม จุดประสงค์ในการทำวิจัยคือการจัดพิมพ์หนังสือนานาชาติที่นำเสนอโดยสังเขปเกี่ยวกับแผนผังห้องประชุมใหญ่ของรัฐสภาของประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติทั้ง ๑๙๓ ประเทศ ในช่วงระยะหลายปีมานี้ได้มีการรวบรวมแผนผังห้องประชุมรัฐสภาของประเทศต่าง ๆ มาได้แล้วกว่า ๑๐๐ ประเทศ อย่างไรก็ตาม แผนผังห้องประชุมรัฐสภาไทยเป็นส่วนหนึ่งที่จกขาดเสียมิได้ในหนังสือที่มุ่งการนำเสนอการอธิบายเกี่ยวกับพื้นที่สำหรับสมาชิกรัฐสภา ดังนั้นจึงได้ขอความอนุเคราะห์แผนผังห้องประชุมใหญ่ของสภาผู้แทนราษฎรไทย เพื่อจะใช้แผนผังดังกล่าววาดออกมาเป็นภาพแอบสแตรกซ์ที่แสดงถึงการจัดที่นั่งและรูปร่างของห้องประชุมเพื่อเปรียบเทียบกับโครงสร้างของห้องประชุมรัฐสภาประเทศอื่น ๆ

เนื่องจากผู้ขอข้อมูลเป็นนิติบุคคลต่างด้าว การจะเปิดเผยข้อมูลได้เพียงใด ย่อมเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งในขณะที่พิจารณาเปิดเผยข้อมูลยังไม่ปรากฏว่ามีการออกประกาศกฎกระทรวงแต่อย่างใด สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยคณะกรรมการบริหารข้อมูลข่าวสารของราชการ ในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจึงได้ประชุมคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณาเรื่องดังกล่าวเมื่อคราวประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๘ วันพุธที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ แล้วเห็นว่าภาพแผนผังห้องประชุมรัฐสภาไทยเป็นข้อมูลที่เผยแพร่เป็นการทั่วไปผ่านเว็บไซต์อยู่แล้ว ประกอบกับการเปิดเผยข้อมูลจะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศ จึงมีมติอนุญาตให้สำเนาภาพร่างแผนผังห้องประชุมรัฐสภาไทยในรูปแบบไฟล์ดิจิทัล อันแสดงให้เห็นว่าสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีความโปร่งใสในการพิจารณาเปิดเผยข้อมูลให้แก่ผู้ขอข้อมูลและตระหนักถึงสิทธิรับรู้ข้อมูลของบุคคลต่างด้าวโดยไม่เลือกปฏิบัติ แม้ว่าจะยังไม่มีประกาศกฎกระทรวงก็ตาม

ต่อมาเมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๙ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้เห็นชอบรายงานการปฏิรูปของคณะกรรมการวิสามัญขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ. .... ซึ่งเนื้อหาในร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ. .... ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับคนต่างด้าวโดยบัญญัติสิทธิของคนต่างด้าวไว้ในมาตรา ๑๔ แห่งร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ. .... โดยมีเนื้อหา ดังนี้

การตรวจดูเอกสาร ค่าใช้จ่ายในการตรวจดูเอกสาร หรือการจัดทำสำเนาเอกสารให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

^๒ มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ยื่นคำขอหรือผู้คัดค้านคำขอ ผู้อยู่ในบังคับหรือจะอยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครอง และผู้ซึ่งได้เข้ามาในกระบวนการพิจารณาทางปกครองเนื่องจากสิทธิของผู้นั้นจะถูกกระทบกระเทือนจากผลของคำสั่งทางปกครอง

มาตรา ๑๔ บุคคลต่างด้าวที่เดินทางเข้าประเทศโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือได้รับอนุญาตให้ทำงานหรือประกอบกิจการทางธุรกิจ หรือมีถิ่นพำนักในราชอาณาจักร มีสิทธิเข้าตรวจดู ขอสำเนา หรือขอสำเนาที่มีคำรับรองของข้อมูลข่าวสารสาธารณะจากหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ ชสธ.³ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๔ แห่งร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ. .... ได้ให้สิทธิบุคคลต่างด้าวที่สามารถใช้สิทธิเข้าตรวจดู ขอสำเนา หรือขอสำเนาที่มีคำรับรองของข้อมูลข่าวสารสาธารณะจากหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้นั้น หมายถึง บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่เข้ามาในประเทศไทยโดยชอบด้วยกฎหมาย บุคคลต่างด้าวที่เข้ามาทำงานหรือประกอบธุรกิจในประเทศไทยและมีถิ่นพำนักในประเทศไทย โดยไม่ได้ให้นิยามโดยละเอียดอย่างเช่นนิยามในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ อันเป็นการลดหลักเกณฑ์เพื่อให้บุคคลต่างด้าวสามารถเข้าถึงข้อมูลได้มากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม บุคคลต่างด้าวจะมีสิทธิเพียงใดย่อมเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ ชสธ.ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ การเข้าถึงข้อมูลของคนต่างด้าวย่อมเป็นไปตามที่ประกาศกระทรวง ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีประกาศกระทรวงเพื่อกำหนดการเข้าถึงข้อมูลของคนต่างด้าว จึงเป็นดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ในการพิจารณาว่าจะอนุญาตข้อมูลได้หรือไม่เพียงใด โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์การมีส่วนได้เสียกับข้อมูลและการนำข้อมูลไปใช้เพื่อปกป้องสิทธิของตนเอง จึงเป็นการพิจารณาอนุญาตข้อมูลอย่างมีขอบเขตจำกัด เนื่องจากการสนับสนุนสิทธิได้รู้ก็เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนชาวไทยเท่านั้น

การที่มาตรา ๑๔ แห่งร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ. .... ลดหลักเกณฑ์คุณสมบัติของบุคคลต่างด้าว เพื่อให้เข้าถึงข้อมูลได้เช่นเดียวกับประชาชนชาวไทยอันเป็นการเข้าถึงข้อมูลของรัฐได้ง่ายและมีขอบเขตในการขอข้อมูลที่กว้างขวางมากขึ้น ซึ่งแม้จะเป็นไปเพื่อสนับสนุนหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานตามกติการะหว่างประเทศ หรือพันธกรณีที่ประเทศไทยเป็นภาคีก็ตาม แต่การให้สิทธิบุคคลต่างด้าวเข้าถึงข้อมูลของรัฐได้อย่างกว้างขวางนั้น ย่อมสุ่มเสี่ยงต่อความมั่นคงปลอดภัยของประชาชนชาวไทยและประเทศชาติ ดังนั้น หากมีการประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ. .... ดังกล่าว ควรมีการประกาศระเบียบคณะกรรมการ ชสธ. ที่เกี่ยวกับการขอข้อมูลของบุคคลต่างด้าวโดยเร็ว เพื่อจำกัดขอบเขตการขอข้อมูลและประเภทของข้อมูลให้มีความชัดเจน เหมาะสม ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงประโยชน์ ความมั่นคงปลอดภัยของประชาชนชาวไทยและประเทศชาติเป็นสำคัญ

³ ร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ. ....

มาตรา ๔ “คณะกรรมการ ชสธ.” คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

บรรณานุกรม

หนังสือ

อรรถพล ใหญ่สว่าง, วิชา ไชยสาร. **สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร**. กรุงเทพฯ : นิติธรรม, ๒๕๔๑.

วิชา ไชยสาร. **สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพฯ : นิติธรรม, ๒๕๔๔.

กิตติศักดิ์ ปรกติ, “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐”, กรุงเทพฯ : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, ๒๕๕๓

บทความ

ชัยวัฒน์ วงศ์พัฒนสาร, “พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ”, **วารสารกฎหมายปกครอง**. สิงหาคม.๒๕๔๑.

เอกสารสื่ออิเล็กทรอนิกส์

รศ. ดร. นันทวัฒน์ บรมานันท์, “การใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของคนต่างด้าว”, สืบค้นเมื่อ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๙ (Online), Available URL <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?ID=623>.

ข้อสังเกตการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๒๗/๒๕๕๙ วันอังคารที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๙, สืบค้นเมื่อ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๙ (Online), Available URL http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_20160608123942.pdf.

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เรื่อง “การบริหารงานภาครัฐที่เปิดเผยข้อมูลและร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ. ....” สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, สืบค้นเมื่อ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๙ (Online), Available URL <http://library2.parliament.go.th/giventake/nrsadoc2558.html>.